

CON ĐƯỜNG CỦA CÁI ĐẸP

TUẦN QUA, MỘT SỰ KIỆN VĂN HỌC ĐÁNG CHÚ Ý ĐÃ DIỄN RA TẠI HÀ NỘI VÀ HÒA BÌNH, HỘI THẢO “VĂN HỌC VIỆT NAM – HOA KỲ SAU CHIẾN TRANH” DO TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI VÀ TRUNG TÂM WILLIAM JOINER PHỐI HỢP TỔ CHỨC TRONG HAI NGÀY 1, 2 THÁNG 6. ĐẶC BIỆT, ĐẾN THAM DỰ HỘI THẢO CÓ ĐOÀN NHÀ VĂN HOA KỲ, CÁC VĂN NGHỆ SĨ VIỆT NAM VÀ ĐÔNG ĐẢO TRÍ THỨC, SINH VIÊN TRẺ.

Trung tâm William Joiner (W.J.C) thuộc Trường Đại học Massachusetts là một trong những tổ chức phi chính phủ, được thiết lập ngay sau ít năm chiến tranh chống Mỹ của nhân dân Việt Nam kết thúc. Công việc của W.J.C là nghiên cứu hậu quả chiến tranh và xã hội. Trước khi quan hệ chính thức Việt Nam – Hoa Kỳ được thiết lập vào năm 1995, trung tâm này đã ưu tiên cho chương trình nghiên cứu hậu quả chiến tranh ở Việt Nam. Nhà văn William Joiner, cựu chiến binh Mỹ tại Việt Nam, hiện là Giám đốc W.J.C, dẫn đầu đoàn đại biểu nhà văn Mỹ sang thăm Việt Nam lần này. Cùng đi còn có 5 nhà văn nổi tiếng người Mỹ là Bruce Weigl, Fred Marchant, Martha

Collins, Sam Hamill, George Kovach; nhà văn John Dean (người Ailen) và dịch giả Nguyễn Bá Chung (Việt kiều tại Mỹ).

Sở dĩ các nhà văn Mỹ muốn phối hợp tổ chức hội thảo với Trường Đại học Văn hóa Hà Nội vì nòng cốt là Khoa Sáng tác và Lý luận – Phê bình Văn học (tiền thân là Trường Viết văn Nguyễn Du), một địa chỉ đào tạo có uy tín.

Đây không chỉ là buổi hội thảo mang tính học thuật chuyên ngành mà còn là buổi gặp mặt cảm động của “những người trở về”, như các nhà văn trong đoàn tâm sự: “Chúng tôi coi Việt Nam như quê hương thứ hai của mình, một miền quê tuyệt đẹp và ân nghĩa, thế mà trước đây chính chúng tôi đã có lỗi với

Người”.

Tính đến thời điểm ngày hôm nay, cuộc chiến tranh giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước của nhân dân Việt Nam đã kết thúc tròn 35 năm. Nhân dân cả nước cũng vừa tung bừng kỷ niệm ngày lễ trọng đại này. Từ thời điểm lịch sử đó đến nay, Việt Nam không ngừng phấn đấu vươn lên, xây dựng một đất nước “đàng hoàng hơn, to đẹp hơn” theo định hướng xã hội chủ nghĩa như Bác Hồ từng mong ước, thực tế đã đạt được nhiều thành tựu to lớn trên nhiều lĩnh vực. Nói riêng về phương diện ngoại giao, Đảng và Nhà nước ta đã thiết lập quan hệ đa phương với nhiều quốc gia trên thế giới, xây dựng tình đoàn kết hữu nghị, cùng hợp tác và phát triển, trong đó có đất nước và nhân dân Hoa Kỳ.

Nhìn lại mối quan hệ giữa Việt Nam và Hoa Kỳ trong 35 năm qua, tuy có lúc ấm lạnh khác nhau, nhưng tinh thần hợp tác hữu nghị giữa hai nước ngày càng phát triển. Không chỉ trên cấp độ Nhà nước, mà ở hàng loạt các tổ chức thuộc chính phủ và phi chính phủ, cùng các

cá nhân của cả hai phía đã có những bước đi tích cực trong các mối quan hệ nhiều mặt. W.J.C đã lĩnh sứ mệnh tiên phong, nghiên cứu hậu quả chiến tranh ở Việt Nam, nên trong những bước đi đầu tiên trung tâm đã gặp phải vô vàn những khó khăn về nhiều mặt. Nhưng có lẽ, khó khăn lớn nhất chính là bức tường thành của định kiến, thù hận, sự cố chấp dai dẳng của không ít tổ chức và cá nhân trên đất Mỹ. Theo đó, có cả những sự nguy hiểm đe dọa tiến trình hoạt động của trung tâm, thậm chí đe dọa an ninh đối với một số thành viên hoạt động ở đây. Nhưng bằng tất cả ý chí và nghị lực, bằng lương tâm và tình yêu con người, bằng thiện chí muốn đền bù một phần mất mát vô cùng to lớn trong chiến tranh cho nhân dân Việt Nam, các nhà văn và thành viên trung tâm đã vô cùng kiên nhẫn, bền lòng, quyết chí thực hiện mục đích của mình. Họ đã làm được nhiều việc có ý nghĩa, góp phần hòa giải, hòa hợp dân tộc.

Trong bài phát biểu khai mạc hội thảo, Tiến sĩ Nguyễn Văn Cương, Hiệu trưởng Trường Đại học Văn hóa Hà Nội, nhấn

mạnh: Trong rất nhiều công việc mà Trung tâm William Joiner đã làm cho Việt Nam, vì Việt Nam, có một công việc thật đẹp đẽ: bằng văn hóa, nghệ thuật. Các nhà văn, dịch giả Mỹ đã chọn lọc, dịch và xuất bản nhiều tác phẩm văn học có giá trị của Việt Nam để giới thiệu với công chúng Mỹ, như Thời xa vắng (Lê Lựu), Nỗi buồn chiến tranh (Bảo Ninh), các tập thơ của các nhà thơ trung đại Thơ Thiên Lý – Trần, Nguyễn Trãi, Hồ Xuân Hương, và các nhà thơ hiện đại có Hữu Thỉnh, Trần Đăng Khoa, Nguyễn Quang Thiều... Đó là những sứ giả đầu tiên lĩnh sứ mệnh cây cầu văn hóa, cây cầu của tình hữu nghị, lòng yêu chuộng hòa bình và công lý, lòng yêu thương con người giữa nhân dân và nền văn hóa của hai nước.

Tham gia hội thảo có 17 tham luận và nhiều ý kiến đóng góp xây dựng của giới trí thức hai nước. Ngoài 7 nhà văn đến từ W.J.C, có nhiều nhà văn Việt Nam cùng tham dự, đó là nhà thơ Hữu Thỉnh, Nguyễn Trọng Tạo, Nguyễn Quang Thiều, Nguyễn Việt Chiến,... nhà văn Lê Lựu, Nguyễn Quang Sáng, Đỗ Chu,...

>> Nhà văn William Joiner, cựu chiến binh Mỹ tại Việt Nam, hiện là Giám đốc W.J.C, nơi đã chuyển ngữ rất nhiều tác phẩm văn học Việt Nam sang tiếng Anh.

Nội dung chung buổi hội thảo là chủ đề Con đường của cái đẹp mà các nhà văn Việt – Mỹ đã cùng nhau đi suốt 20 năm qua.

Nhà văn Kevin Bowen được gặp lại những người bạn Việt Nam thân thiết của mình, đã rất xúc động đọc bài thơ "Chơi bóng rổ với Việt Cộng" mà ông dành tặng nhà văn Nguyễn Quang Sáng. Nhìn cái bắt tay rất chặt, mắt ngấn nước nhưng khuôn mặt thì rạng rỡ hôm nay, không ai nghĩ cách đây hơn 35 năm trước họ đã từng chia mũi súng vào nhau. Chiến tranh Việt Nam tuy đã lùi xa, những vết thương về thể xác trên mỗi người và trên khắp Tổ quốc ta đã dần lành lại nhưng sẽ chẳng bao giờ lành lặn được vết thương tâm hồn. Song nhân dân Việt Nam vẫn có câu "chín bỏ làm mười", sẵn sàng giang tay đón lấy những người biết quay về nhận lỗi, hoàn lương, biết yêu thương và vì cái đẹp.

Khi được chúng tôi hỏi về cảm xúc thời gian tham chiến tại Việt Nam, nhà văn Kevin Bowen tâm sự: "Ngày đó, nỗi ám ảnh tôi lớn nhất là vẻ mặt buồn bã mệt mỏi của những người dân nơi đây. Tôi không có cách nào để hiểu được tâm hồn và văn hóa của họ. Và sau khi chiến

tranh kết thúc, tôi luôn mong muốn được trở lại Việt Nam. Thời gian gần đây, khi được thăm lại mảnh đất này, tôi rất ấn tượng bởi âm nhạc truyền thống, sự thanh bình của đất nước các bạn. Tôi đã đến Thái Bình xem một tiết mục hát Chèo, đến Huế nghe dân ca trên sông Hương, tôi yêu cây sáo trúc, tất cả đều rất tuyệt vời."

Tuy vẫn còn đau đó đôi bờ Thái Bình Dương thăm thẳm những thành kiến ấu trĩ, thù hận hẹp hòi, nhưng hai dân tộc Việt Nam - Hoa Kỳ đều yêu chuộng hòa bình, họ biết hòa hợp người trong nước cũng như Việt kiều và bạn bè quốc tế thì không một thế lực đen tối nào chia cắt được tình cảm của họ. Đó chính là truyền thống đạo đức, là căn cước văn hóa Việt Nam, như ý kiến của Giáo sư Nguyễn Huệ Chi nhận định.

Cuối buổi hội thảo, Giáo sư Hoàng Ngọc Hiến, Chủ tịch Hội đồng khoa học (Trung tâm Minh triết Việt) tâm sự, ông đã đến Mỹ ba lần, cả ba lần ấy đều để lại trong ông những ấn tượng và bài học sâu sắc. Về hướng hoạt động lâu dài, Giáo sư Hoàng Ngọc Hiến đề xuất mong muốn hợp tác với W.J.C về việc biên soạn bộ "Từ điển Bách khoa Việt Nam" bằng đĩa CD. Tiến sĩ Nguyễn

Văn Cương cũng đã thông báo sẽ có nhiều chương trình hoạt động trong lĩnh vực văn hóa – nghệ thuật, đào tạo, cùng phối hợp với W.J.C. Nhà văn Kevin Bowen cho biết, sau thời gian này sẽ tiếp tục đẩy mạnh việc truyền bá tác phẩm văn học nghệ thuật Việt Nam tại Mỹ và một số nước khác. Ông nghẹn ngào bắt tay những người bạn Việt Nam của mình, bày tỏ: "Lần này, chúng tôi sang đây vắn vện chỉ một tuần, lịch gặp gỡ và làm việc kín hết, mệt đấy nhưng thấy vui, cảm nhận được sự ấm áp bởi tình cảm của các bạn. Chúng tôi rất biết ơn các bạn."

Sáng ngày 4 tháng 6, đoàn nhà văn Hoa Kỳ đã ra sân bay trở về đất nước xa xôi của họ. Sự "xa xôi" ấy chỉ là khoảng cách địa lý, còn những hình ảnh đẹp, tình cảm nồng hậu của người Việt sẽ luôn gần gũi, ấm áp bên họ.

Vâng, lòng nhân ái chính là con đường duy nhất, ngắn nhất để hướng đến cái đẹp, không gì tuyệt vời hơn thế, sâu sắc hơn thế.

THẢO DÂN